

14e jaargang

nummer 5

mei 1978

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+ Bij elke bijzondere handeling +
+ gaat het denken aan het doen +
+ vooraf. Bij het handelen van +
+ klassen of massa's blijkt de +
+ betekenis van het handelen +
+ pas achteraf. Hier gaat de +
+ daad vooraf aan het begrip. +
+++++

Theo Maassen

DAAD EN GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

Geen vaste abonnementsprijs

De uitgave zal worden bekostigd uit *vrijwillige bijdragen*

Red. en adm.: Schouw 48-11, Lelystad
Postgiro 307695

HET VERZET DAT WORDT HERDACHT EN HET
VERZET DAT WORDT VERGETEN

Herdenkingen zijn koren op de molen van de journalistiek. Aan gebeurtenissen die vijf, tien, vijftig, zestig of honderd jaar geleden zijn voorgevallen plegen de burgerlijke dag- en weekbladen uitvoerig aandacht te besteden, vooropgesteld dat het om dingen gaat die zij vanwege hun spektakulair of sensationeel karakter de moeite van het herdenken waard achten. In het algemeen behoort het verzet van de arbeiders daar *niet* toe, zomin als het behoort tot de dingen die uitvoerig worden beschreven op het moment dat zij aktueel zijn.

Toen tien jaar geleden in Frankrijk de bedrijven werden bezet door meer dan negen miljoen op eigen initiatief handelende stakers, concentreerden de verslaggevers al hun aandacht op wat er zich afspeelde in het Parijse *Quartier Latin*, alwaar de studenten avond aan avond slag leverden met de handhavers van gezag en orde. De barrikaden in de Rue Gay Lussac, de brandende auto's op de Boulevard St. Germain en de charges van de oproerpolitie vonden de journalisten - niet in de laatste plaats de fotojournalisten - heel wat interessanter dan de gesloten toegangshekken van de Atlantische scheepswerven, van de vliegtuigfabriek *Sud-Aviation* in Nantes of van welke fabriek dan ook.

Gevolg: op het moment zelf dat men getuige was van hetgeen al terstond werd aangeduid als "de gebeurtenissen van mei en juni" begon de vorming van een hardnekkige legende: de legende dat *mei 1968* een studentenopstand was en dat voor zover ook nog de Franse arbeiders zich roerden, de studenten daartoe de stoot zouden hebben gegeven. Dat *mei 1968* in werkelijkheid héél iets anders was, dat er toen en in de daaropvolgende juni-maand sprake is geweest van een hoogst belangrijke strijd van vrijwel de gehele Franse arbeidersklasse en dat daarbij vergeleken de "*studentenopstand*" slechts van sekundaire betekenis was, dat is destijds - en zeker buiten Frankrijk - nauwelijks opgemerkt. Het is sindsdien, mede door de legendevorming, praktisch onopgemerkt gebleven. Onder die omstandigheden laat zich het karakter van de herdenkingsartikelen gemakkelijk raden. Voor

zover daarin het verzet van de arbeiders terloops nog wel wordt aangeroerd, wordt de betekenis ervan verbazend onderschat. Dat leidt er dan weer toe dat er van het geheel een totaal vertekend beeld wordt gegeven.

Een voorbeeld van een dergelijke vertekening treft men aan in het artikel dat Henk Strabbing op 8 april j.l. in "De Volkskrant" heeft gepubliceerd, een artikel waarin hij diverse gebeurtenissen uit '68 de revue laat passeren. Als hij daarin over die in Frankrijk komt te spreken blijkt hij niet alleen een slachtoffer van de legende maar ook het slachtoffer van nog een ander misverstand.

"De studenten", schrijft Strabbing, "wilden een werkelijke maatschappijvernieuwing, het gros van de arbeiders zag werktijdverkorting, meer loon en in sommige gevallen medezeggenschap als het belangrijkste."

Waaraan een dergelijke, samenvattende, beschrijving in onze ogen mank gaat is dit, dat zij klakkeloos wordt gebaseerd op datgene wat de betrokken categorieën *wilden en zich voorstelden*, maar geheel voorbijgaat aan en zwijgt over de *werkelijke betekenis* van hun optreden. Wat de studenten ook gewild mogen hebben, hun verzet bracht de bestaande *maatschappijverhoudingen* geen sekonde in gevaar; het bedreigde in principe enkel de politieke konstellatie. Hun straatgevechten die geheel buiten de produktiesfeer werden geleverd, zouden *op zijn hooft* tot de val van generaal De Gaulle hebben kunnen leiden, zoals de straatgevechten en de barrikaden van 1848 tot de val van de burger-koning Louis Philippe voerden. De gaullistische regering zou dan hebben plaats gemaakt voor een regering van Mitterand en Mendès-France, die zich tijdens de meidagen reeds als zodanig aandienende. De strijd van de arbeiders daarentegen vormde een ernstige sociale dreiging, ook al stelden zij beperkte eisen. Het feit dat zij geheel buiten de controle der traditionele organisaties om spontaan in beweging waren gekomen en hun lot in eigen handen hadden genomen tastte de structuur van de burgerlijke samenleving aan. Met hun bedrijfsbezettingen ontwikkelden zij een macht, iets waartoe de studenten in de verste verte niet in staat waren.

Iets daarvan blijkt ook uit de woorden van Strabbing dat "toen de arbeiders (..) waren begonnen de studenten voor de (.) politici niet meer belangrijk waren". Maar als hij konstateert dat "studenten en arbeiders niet tot een werkelijk vergelijk over de doelstellingen van hun acties konden komen" en als hij schrijft dat er "onenigheid uitbrak tussen studenten en arbeiders over het doel van de revolutie-in-de-maak", dan bewijst dat ons inziens dat hem niettemin het *fundamentele* verschil tussen het studentenverzet en dat van de werkende bevolking volstrekt ontgaat. Hij beseft niet dat het, zeker voor wat de arbeiders betreft, volkomen verkeerd is om van een "revolutie-in-de-maak" te spreken. Hij beseft nog minder dat de verschillen in doelstelling er nauwelijks toe doen en dat het in wezen hierom ging, dat de klassenstrijd van de arbeiders nu eenmaal een totaal ander *karakter* heeft, uit andere oorzaken voortvloeit en door andere methoden wordt gekenmerkt dan de studentenactie. Om die reden bevonden arbeiders en studenten zich bij wijze van spreken op een ander toneel en speelden zij geenszins in hetzelfde, maar elk in een ander stuk.

Alleen al om deze reden heeft Strabbing ongelijk als hij - overeenkomstig de legende - beweert dat "de studententroebelen oversloegen naar fabrieken in het land". De onjuistheid van deze bewering springt bovendien in het oog wanneer men er zich rekenschap van geeft dat de bedrijfsbezettingen en de botsingen tussen de arbeiders en de politie al lang en breed begonnen waren vóórdat zich op 22 maart 1968 in de universiteit van de Pa-

rijse voorstad Nanterre de eerste onrust onder de studenten manifesteerde. In de Normandische stad Caen hadden zich soortgelijke teferelen afgespeeld als men naderhand in de door de Peugeot-arbeiders korte tijd beheerste industrieplaats Sochaux in het departement van de Doubs zou zien. Elders in de Franse provincie deden zich eveneens zitstakingen voor. Dát was de vonk die naar alle hoeken van het land oversloeg, niet het protest van de studenten.

Veel bonter dan Strabbing heeft Piet Piryns het gemaakt in een beschouwing die begin april in de kleurenbijlage van het weekblad "Vrij Nederland" is verschenen onder de titel "Tien jaar na de revolutie". Hij is niet alleen een slachtoffer van de legende - wat daaruit blijkt dat hij het accent op de *groupuscules*, op de politieke voorhoede-groepjes en op de *gauchisten*, op de "linksen" legt - doch afgezien daarvan wemelt zijn stuk van feitelijke onjuistheden. Op de eerste daarvan stuit de lezer al direkt in het begin, waar Piryns zonder blikken of blozen verklaart, dat het - inderdaad grote - aantal geschriften over mei '68 dat over de omwenteling van 1848, over de Parijse Commune van 1871 of de Russische oktoberrevolutie overtreft. Nu is dat natuurlijk een - overigens dwaze - kleinigheid die er voor zijn eigenlijk *relaas* van de Franse mei-gebeurtenissen van destijds niet zoveel toe doet. Al lezend echter krijgt men steeds meer de indruk dat Piryns nauwelijks weet waar hij overpraat.

Na tien jaar terugblikkend konkludeert Piryns "dat mei '68 niet het begin maar het *einde* van een periode was, het einde van een wereldwijde protestbeweging die begon op de campus van Berkeley in 1964 en die eindigde in Parijs met een laatste paukeslag" 1). Die woorden onderstrepen dat hij in feite slechts oog heeft voor de studentenbeweging - waarop een dergelijke karakteristiek wel enigszins van toepassing is - en dat hem totaal verborgen is gebleven dat de stakingsactie van de werkers wel degelijk als een *begin* moet worden beschouwd omdat zij in wezen een breuk met de (oude, traditionele) arbeidersbeweging inhield en een duidelijke stap was in de richting van een nieuwe beweging van de arbeiders zélf.

Piryns ziet niet dat zich in mei '68 in Frankrijk tegelijkertijd twee *verschillende* bewegingen hebben voorgedaan die niet in hetzelfde vlak lagen. De ene was *politiek*, de andere *sociaal* getint; de ene was een stuip-trekking van het *verleden*, de andere een geboorteweze van een *toekomstige* ontwikkeling; de ene was voortant aan de (burgerlijke) revoluties van gisteren, de andere aan een (proletarische) revolutie van morgen of overmorgen.

Piryns spreekt ongenueanceerd van de meirevolutie en hij zegt daarvan dat de kiemen van haar mislukking al aanwezig waren eer zij begon tengevolge van "het wantrouwen van de, door de communistische partij gedomineerde arbeidersbeweging tegen de rijkeluiszoontjes". Hij noemt dat: "het watermerk van mei '68". Maar als men al van een dergelijk "watermerk" wil spreken, dan is het bepaald *niet* het wantrouwen van de Franse C.P. of de officiële arbeidersbeweging in "rikeluiszoontjes".

Dat de C.P. een dergelijk wantrouwen koesterde zou kunnen worden afgeleid uit een artikel dat partijsekretaris George Marchais op 2 mei '68 pu-

1) Op de campus van Berkeley, dat wil zeggen op de terreinen van de te Berkeley, in de Amerikaanse staat Californië, gevestigde universiteit.

bliceerde in het partijdagblad "l'Humanité" en dat ook door Piryns wordt geciteerd. Maar dat artikel dient - wat Piryns niet doet - met vele korels zout te worden genomen. Tegen "rijkeluiszoontjes" die kritiekloos de bolsjewistische dogma's van de C.P. aanvaardden, géén bezwaar maakten tegen onfrisse partijmethoden en zich gewillig voor haar karretje lieten spannen, hebben Marchais en de zijnen nooit enig wantrouwen gekoesterd, noch enig bezwaar gemaakt. Over hen lieten zij zich nooit denigrerend uit. Dat deden zij wél ten aanzien van die studenten die niets van de CP-doktrines moesten hebben en die zich achter trotskistische, maoïstische of liber-taire groepen schaarden, hetzij daardoor beïnvloed waren. Hen gold het verdacht te maken. Het artikel waarmee dat geschiedde maakte gebruik van de omstandigheid, dat de arbeiders zich vanzelfsprekend niet verbonden konden voelen met de studenten, wier sociale achtergrond even grondig van de hunne verschilde als hun dagelijkse levensomstandigheden. In werkelijkheid ging het de C.P. niet om een kritiek op de studenten als zodanig maar om een aanval op politieke tegenstanders. Het in het artikel vervatte verwijt dat de bekritiseerden "een minachtende houding tegenover studenten uit het arbeidersmilieu aannemen" was een hypokriete bewering, gezien de minachting die de C.P. zelf herhaaldelijk ten opzichte van arbeiders had doen blijken. Niet minder kras was de beschuldiging, dat de betrokkenen "objektief gezien de belangen van de gaullistische machthebbers en van het monopoliekapitaal (zouden) dienen". Kras, omdat geen enkele politieke groepering in Frankrijk dermate op het kompas der gaullisten voer als uitgerekend de C.P., die zich dienovereenkomstig ook in de meidagen van '68 heeft gedragen. Piryns bewering, dat zij toen "beschutting zocht onder de wijde rokken van Charles de Gaulle" zet de werkelijkheid op haar kop. De C.P. zocht geen "beschutting" bij de generaal, zij heeft omgekeerd het gaullisme beschut en de generaal gered. En daarmee zijn wij dan aangeland bij datgene wat wél "het watermerk van mei '68" is geweest, namelijk: het wantrouwen van de C.P. in iedere vorm van *zelfstandig arbeidersoptreden* dat zij - en niet zonder gegronde reden - als een dodelijk gevaar voor de eigen en voor alle traditionele partijen beschouwt. Dát heeft op de Franse mei-gebeurtenissen van destijds het stempel gedrukt.

Piryns, die zich van de verhouding tussen de C.P. en de studenten een verkeerde voorstelling maakt en daar verkeerde konklusies aan verbindt, heeft van de diepe tegenstelling tussen de C.P. en de in mei '68 spontaan en zelfstandig optredende arbeidersklasse in het geheel geen voorstelling. Volgens hem hield de communistische vakbondsleider Georges Séguy (de sekretaris van de C.G.T.) een tijdlang "zijn vinger in de dijk" tot op het moment dat "ook de arbeidersbeweging wordt meegesleurd door de vloedgolf van mei '68". De waarheid is anders. Wat men onder de "arbeidersbeweging" pleegt te verstaan is allerm minst door de vloedgolf meegesleurd maar heeft van meet af aan - en niet zonder sukses - getracht een stevige dam daartegen op te werpen. Dat Séguy op enig moment met "zijn vinger in de dijk" zou hebben gezeten is pure fantasie van Piet Piryns. Hij zou het vast en zeker hebben gedaán als hij de vloedgolf en de dijkdoorbraak van tevoren had zien aankomen. Dat deed hij niet, zomin als enig ander funktionaris van de oude arbeidersbeweging. Hij werd door de gebeurtenissen volkomen en hoogst onaangenaam verrast.

"Na de 'eerste nacht van de barrikaden'", schrijft Piryns, "besluiten de drie grote vakbonden (CGT, CFDT en FO) tot een algehele werkstaking." Zijn mededeling klopt niet. De bewuste nacht was die van vrijdag 10 op za-

terdag 11 mei. Op dat tijdstip was Georges Séguy zich nog niet van een ernstig gevaar bewust. Weliswaar hadden de bedrijfsbezettingen zich uitgebreid, vooral in het gebied van Nantes, maar dat had in de Parijse hoofdkwartieren van de C.G.T. en de C.P. nog geen paniek veroorzaakt. Die ontstond eerst op de 15e mei toen de arbeiders van de Renaultfabrieken in Le Mans, Cléon en Flins in actie kwamen en de stakingsbeweging vervolgens plotseling in een stroomversnelling raakte.

Oud-spoorwegman Séguy vergeleek de toestand met een trein die zich in beweging had gezet terwijl "de leiders" zich nog op het perron bevonden. Hij hield het voor raadzaam om contact op te nemen met zijn kollega Des-camps van de C.F.D.T. "Als de bedrijfsbezettingen zich de komende nacht nog verder uitbreiden", zo legde hij laatstgenoemde uit, "dan zijn wij mogelijk de situatie niet meer meester." Zijn kaderleden wekte hij op, zich "zo vlug mogelijk in de steeds sneller rijdende trein te werken teneinde de lokomotief weer onder controle te krijgen." Een spontane beweging van de arbeiders, die zélf hun strijd organiseren, in sommige gevallen bovendien in staat blijken ontruiming van de door hen bezette bedrijven door de politie te verijdelen en daarbij de gehele produktie lam leggen en ieder openbaar vervoer en goederentransport tot stilstand brengen? Die moet volgens de C.P. onmiddellijk worden afgeremd, sterker nog: zo snel mogelijk beëindigd worden. Want een dergelijke beweging verstoort de bolsjewistische mythe, dat de arbeidende klasse slechts macht ontwikkelen kan indien zij geleid wordt door een "revolutionaire partij" (lees: door de C.P.) op de wijze zoals een gedisciplineerd leger geleid wordt door een generale staf; een dergelijke beweging ontnemt aan de leidersaanspraken van zulk een "generale staf" - of dat nu de bolsjewistische partij dan wel de bolsjewistische vakbeweging is - iedere betekenis.

Het standpunt van andere organisaties van de oude, officiële arbeidersbeweging - niet-bolsjewistisch maar met soortgelijke leidersaanspraken - verschilde niet van dat van de C.P. In het ministerie van sociale zaken in de Rue de Grenelle pleegden hun diverse kopstukken koortsachtig overleg met de vertegenwoordigers van de regering en van het bedrijfsleven. De verstandhouding tussen de heren liet niets te wensen over. Onder het genot van een drankje vertelde de oude CGT-bestuurder Benoît Frachon aan de leider van de ondernemresdelegatie Paul Huvelin hoe hij ten tijde van de bedrijfsbezettingen van 1936 een einde aan de stakingen had weten te maken. De bedoeling van het verhaal was duidelijk: de patroons behoeften zich niet ongerust te maken; als het op dit soort akkevietjes aankwam dan wisten de C.P. en haar vakbeweging wel van wanten. Dat in haar bladen - in "l'Humanité" en in "Le Peuple" - tot voortzetting van de stakingen opgeroepen werd was niets dan een manoeuvre. Voor de achterban diende de schijn te worden opgehouden wilde men de arbeiders weer in het gareel brengen. Maar behalve de schijn was daartoe natuurlijk nog wat anders ook nodig.

Noch bij Huvelin c.s., noch bij de minister stuitte dat op moeilijkheden. Zij zwichtten niet voor de *macht* van de vakbeweging, zij waren er integendeel op uit de hulpeloos geworden vakbeweging in staat te stellen de arbeiders weer in haar greep te krijgen. Zij waren zelfs bereid om aan de zo duidelijk voor de kapitalistische orde in het krijt tredende C.G.T. meer faciliteiten in de ondernemingen toe te kennen dan zij tot dusver had bezeten. Over een verhoging van het uurloon, een verkorting van de arbeidstijd en een verbetering van de arbeidsvoorwaarden werd nauwelijks ge-

streden.

Als Piryns over deze dingen schrijft, zwijgt hij in alle talen over de achtergronden. Geen woord wijdt hij aan het feit, dat de ondernemers bereid waren tot vergaande concessies doordat de strijdende arbeiders hun het water aan de lippen hadden gebracht; hij vermeldt evenmin, dat de vakbeweging niet het onderste uit de kan wilde hebben omdat er haar alles aan gelegen was zo snel mogelijk tot een akkoord te komen. Dat deze inschikkelijkheid van de vakbeweging haar in eerste instantie een échec opleverde en dat de akkoorden door de achterban werden verworpen, dat Séguy in de Renaultfabriek te Boulogne-Billancourt door de arbeiders werd uitgejouwd vermeldt hij wél, overigens zonder dat nader toe te lichten. Zijn commentaar bestaat uit de opmerking, dat "zelfs de communistische vakbeweging niet meer in staat scheen het gaullistisch bewind te redden.

De opmerking snijdt niet het minste hout. De GCT hééft het gaullistisch bewind gered. Zij heeft het gered, samen met de C.P., bij een poging van deze (en andere dergelijke) organisaties om hun eigen huid te redden. Gewijzigde, wat meer bij de eisen der arbeiders aangepaste akkoorden, de gebruikelijke pressie, de beproefde overredingskracht, de al even beproefde overrompelingstaktiek, het waren ook ditmaal de middelen met behulp waarvan een einde werd gemaakt aan de stakingen, die noch tegen de regering, noch tegen de bestaande orde waren gericht (zoals de studentenaktie). Maar die desondanks in mei en juni 1968 het enige waren dat én de regering én de gevestigde samenleving werkelijk bedreigden.

De voorstelling van zaken die Piet Piryns geeft, namelijk dat generaal De Gaulle in mei 1968 zijn laatste grote veldslag won, is onjuist. De Gaulle was nog bezig zich op die veldslag voor te bereiden en had zich zojuist verzekerd van de hulp der in Duitsland gelegerde Franse legeronderdelen. Hij behaalde de overwinning niet, hij kreeg haar op een presenteerblaadje aangeboden.

Piet Piryns is het eens met de konklusie van Jean Daniel, de hoofdredakteur van het Franse weekblad "Le Nouvel Observateur", die schreef, dat "links" verloor, niet omdat het de macht wilde grijpen, maar omdat het die niet wilde grijpen. Het is een ongenueanceerde konklusie die geen recht doet aan de werkelijkheid. Want het einde van het zelfstandig arbeidersverzet deed ook "links" een zucht van verlichting slaken. Bovendien: wat moet men zich bij de woorden dat "links" *de macht* niet *wilde* grijpen precies voorstellen? Politici als Mitterand en Pierre Mendès-France waren wel degelijk bereid inplaats van de gaullisten te gaan regeren. Dat zou geen enkele wijziging in de reële machtsverhoudingen teweeggebracht hebben. Om die reden getuigt de konklusie van Jean Daniel van een denkfout, een denkfout die wederom daaruit voortspruit dat bij de beoordeling van de mei-gebeurtenissen een verkeerd accent wordt gelegd. De "linkse" politici wilden een regeringswisseling, die slechts mogelijk zou zijn geweest met de steun van de C.P., een regeringswisseling, die zonder deze steun niet tot stand kon worden gebracht. Wat de macht betreft: die werd uitsluitend bedreigd door de arbeidersklasse ofschoon deze niet naar machtsverovering streefde en bij een regeringswisseling niet geïnteresseerd was.

Maar, zo zal men vragen, bevonden zich in het zogenaamde "linkse" kamp en met name onder de studenten dan niet tal van lieden die wel degelijk van een machtsverandering droomden? Het antwoord luidt: ja en nee. Gedroomd werd er. Maar wat in die dromen iets dergelijks *scheen* was in werkelijkheid iets wat de bestaande structuren der burgerlijke samenleving nau-

welijks aantastte. Voor de dromen van de trotskisten en maoïsten heeft dat nauwelijks te worden toegelicht. Maar ook een zogenaamde libertair als Daniel Cohn-Bendit kon zich een machtsverovering niet anders voorstellen dan als een gebeuren waarbij de arbeidersklasse door een bewuste voorhoede - en wel de voorhoede van de studenten - werd geleid. Wij hebben hem dat zelf, een jaar na de meidagen van '68, nadrukkelijk horen verklaren en wij zijn er getuige van geweest hoe hij in de op zijn uiteenzetting volgende discussie overtuigend werd geklopt door een arbeider van de Citroën-fabrieken, die hem duidelijk te verstaan gaf, dat hij en zijn klassegenoten geen studenten nodig hadden om te leren hoe zij de klassenstrijd moesten voeren.

Dat de klassenstrijd zich alleen maar als *zelfstandige* klassenstrijd ontplooiën kan is een inzicht, dat in mei 1968 ook aan de niet-leninistische studenten ontbrak. Daarom schuilt er een kern van waarheid in wanneer Piet Piryns schrijft, dat het aan de boekenstalletjes op het binnenplein van de Parijse universiteit verkochte geschrift "Wat te doen?" van Lenin zowat het enige standaardwerk was "waar iedereen het over eens was", al noemt Piryns het dan ook ten onrechte een *marxistisch* standaardwerk. Want in het bewuste boek poogt de Russische bolsjewiek de noodzakelijkheid van een politieke avant-garde aan te tonen, zonder welke volgens hem van een machtsontplooiing door de arbeiders geen sprake kan zijn. De onhoudbaarheid van deze stelling is - voor de zoveelste keer - in mei 1968 aangetoond. Niet door het studentenverzet maar door het klasseverzet van de arbeiders waarover zowel destijds als nu nauwelijks wordt gesproken, of waarover, voor zover dat wél gebeurt, op de *verkeerde wijze* wordt gesproken.

Als men een voorbeeld wil, dan kan men wederom bij Piet Piryns terecht, die verklaart, dat de studenten "het ferment vormden dat de arbeidersklasse tot gisting brengt". Die opvatting staat niet zo ver af van die van Lenin, maar mijlen ver van de realiteit.

+ +

+

In het bovenstaande hebben wij pogen aan te tonen, dat in het in *Vrij Nederland* gepubliceerde herdenkingsartikel van datgene wat er in mei 1968 in Frankrijk *wezenlijk* is geschied nauwelijks iets is terug te vinden. Wij willen eindigen met de rechtzetting van enkele daarin voorkomende blunders, om aan te tonen dat wij niets teveel hebben beweerd toen wij hierboven de heer Piryns ter zake volstrekt onkundig noemden.

- Volgens Piryns heeft Cohn-Bendit zich door het weekblad *Paris-Match* laten overhalen om zich in gezelschap van een fotograaf naar Duitsland te begeven, waar hij het *gebeente* van Karl Marx zou *groeten*. Of het gebeente ook heeft teruggegroet verneemt men van de heer Piryns niet. Wij wagen het te betwijfelen, niet alleen omdat zoiets niet tot de gewoonten van gebeenten behoort, maar ook omdat het gebeente van Marx zich niet in Duitsland bevindt maar nog steeds in het familiegraf op het Londense kerkhof Highgate rust.

- Georges Marchais (de sekretaris van de Franse CP) is, zegt Piryns, de eerste geweest die het geringschattende woord *groupuscules* heeft gebruikt. Het is niet waar. Het is Charles de Gaulle geweest, voor wie een dergelijk woordgebruik typerend is. Het hoort bij zijn stijl, niet bij die van Marchais, zo die al een stijl heeft.

- Dat men een staking moet weten te beëindigen is niet, gelijk Piryns beweert, een uitspraak die van George Séguy afkomstig zou zijn. Het zijn

de bewucht geworden woorden die Maurice Thorez op 11 juni 1936 sprak in het gymnasium Jean Jaurès op een moment dat de stakingsbeweging (met bedrijfsbezettingen) van destijds haar hoogtepunt had bereikt.

- Dat de trotskistische groeperingen de enige georganiseerde revolutionairen zouden zijn geweest die tijdens de meirevolte op de voorgrond kwamen, is een bewering van Piet Piryns die wij graag wat preciezer geformuleerd hadden gezien. Wat bedoelt hij met "op de voorgrond kwamen"? Zeker, op de binnenplaats van de Sorbonne 2) was er óók een kraampje met trotskistische lektuur. Tot de kolporteurs die op de Parijse boulevards hun zogenaamd "linkse" bladen uitventten behoorden óók de trotskisten. Eén van hun bladen heette "Révoltes". Een Britse ooggetuige, die korte tijd later over zijn in de Franse meidagen opgedane ervaringen in Londen een brochure het licht deed zien 3) vertelt in dat geschrift, dat op de voorpagina van "Révoltes" (op het moment dat héél Frankrijk staakte en heel het land in gisting verkeerde) een groot artikel over de situatie in Oost-Europa was afgedrukt en dat er van het blad geen enkel exemplaar werd verkocht. In dezelfde, op grond van eigen waarnemingen geschreven brochure kan men lezen dat de trotskistische groep F.E.R. (Fédération des Etudiants Révolutionnaires) weigerde de gelederen te versterken van hen, die in "de nacht van de barrikaden" slag leverden met de politie en dat gedurende een volle week dat er in de Parijse faculteit der letteren over alle mogelijke actuele problemen werd gediskussieerd, geen enkele trotskist zich in het gebouw vertoonde. In plaats daarvan hielden zij op bitse toon debatten met de maoïsten over de vraag wie van hen beiden het meest geschikt was voor 't leiderschap. Is het dát, vragen wij, wat Piryns bedoelt?

- Aan 't slot van zijn artikel suggereert Piet Piryns - zij het indirect - dat een tijdschrift als "Socialisme ou Barbarie" ("Socialisme of Barbaarsheid") enige invloed op de gebeurtenissen van mei/juni '68 zou hebben gehad. Diezelfde indruk heeft ook een van de voormalige redacteuren van het toen al ter ziele gegane blad pogen te wekken in een kort na de meidagen verschenen opstel 4). Hij noemde daarin de "mei-revolutie"... "een revolutie, waar (het genoemde tijdschrift) al op vooruitgelopen was". Maar juist de groep "Socialisme ou Barbarie" ontkende ten stelligste dat zonder het uitbreken van een derde wereldoorlog massa-stakingen of massa-bewegingen tot de mogelijkheden behoorden. Wij spreken uit eigen ervaring. Toen wij de bewuste auteur ervan poogden te overtuigen (het was in de vroege lente van 1953) dat het kapitalisme in toenemende mate met wilde stakingen en zelfstandige acties van de arbeiders gekonfronteerd zou worden, ontmoetten wij nauw verholen spot en ongeloof.

Deze ervaring staat niet op zichzelf. Dat arbeiders zelfstandig, dat wil zeggen zonder een als leiding fungerende voorhoede niet slechts in beweging kunnen komen en strijden, maar ook macht kunnen ontwikkelen, wil er

-
- 2) De Sorbonne is het hoofdgebouw van de Parijse universiteit.
 - 3) De bewuste ooggetuige is de ons persoonlijk bekende M.B. Zijn overigens anoniem verschenen brochure is getiteld: "Paris, May 1968" en zij werd uitgegeven door de Londense groep "Solidarity".
 - 4) Jean-Marc Coudray, "La révolution anticipée", opgenomen in de bundel "Mai 1968: la Brèche". Jean-Marc Coudray is een pseudoniem.

meestal niet in. Als het gebeurt wil men er meestal niet aan. Vandaar dat verreweg de belangrijkste gebeurtenissen van de Franse meidagen vrijwel steeds veronachtzaamd zijn en later totaal vergeten werden.

=====

S C H E L L I N G Z E T T E A R B E I D E R S O N D E R D R U K

Wie de berichtgeving in de diverse bladen over de gang van zaken bij het Koninklijke Scholten-Honig-concern alleen maar oppervlakkig heeft gevolgd, zal daaraan mogelijk de indruk hebben overgehouden dat de voedingsbonden de diverse (bezettings) akties tot behoud van de werkgelegenheid krachtig hebben gesteund en zich in ieder opzicht volledig achter de arbeiders hebben geschaard. Die indruk klopt niet met de feiten. Toen in de tweede week van maart de bezetting van de diverse KSH-bedrijven werd opgeheven zetten de arbeiders van de eveneens tot het concern behorende Varopa-bakkerij in Tilburg de aktie voort. Naar hun mening waren er onvoldoende garanties dat KSH in zijn geheel kon blijven voortbestaan en niet in losse gedeelten zou worden verkocht.

Over de aktie in Tilburg schreef "Het Vrije Volk" op 15 maart:

"Met moeite zijn de Varopa-werknemers gisteren akkoord gegaan met opschorting van de akties. Voorzitter Cees Schelling van de Voedingsbonden FNV was speciaal naar Tilburg gekomen om de bezetters ervan te overtuigen dat zij beter een einde aan de bezetting konden maken omdat die alleen maar hun positie zou verslechteren. Hij verklaarde wel dat de toezeggingen van minister Van der Stee voor behoud van de werkgelegenheid bij KSH zeer vaag zijn. "maar", zo voegde hij daaraan toe, "wellicht zijn die de enig haalbare." Hoeveel moeite de Varopa-bezetters hadden met het beëindigen van hun aktie, blijkt wel uit een motie van afkeuring die werd aangenomen *tegen het beleid van de bonden*. Het personeel vindt dat de bezetting bij de andere KSH-bedrijven te vroeg is beëindigd gezien de vage beloften van de overheid."

Boven het desbetreffende bericht, waarvan wij hier slechts de belangrijkste passage hebben geciteerd, was een kop geplaatst, die vermeldde dat het personeel van de Varopa-bakkerij was gezwicht onder de druk van de bonden. In de aanhef van het bericht zelf is er sprake van, dat de voedingsbonden de 160 Varopa-arbeiders *adviseerden* om hun aktie voorlopig te stoppen. Gezien de duidelijke tegenstelling tussen de opvatting van de arbeiders en hun daaruit voortvloeiende strijdwil enerzijds en het beleid van de bonden anderzijds, lijkt ons dat geen juiste weergave van wat er gebeurde. De arbeiders wilden zus, de bonden zó. De bonden hebben hun wil doorgedrukt. Het heeft zin om dat vast te leggen voor het geval dat de een of ander de akties bij KSH zou willen aanvoeren als een voorbeeld van de zogenaamde "veranderde opstelling van de vakbeweging".

OVER EEN STAKING IN ALMELO

De ontwikkeling van het kapitalisme en de ontwikkeling van de klassenstrijd, hebben wij al vaker betoogd, gaan hand in hand. Ondernemers pogen steeds weer een antwoord te vinden op de strijdmethoden die door de arbeiders worden toegepast; wanneer arbeiders suksessen behalen en ondernemers tot koncessies worden gedwongen, trachten zij die met bepaalde middelen ongedaan te maken. Stijgende loonkosten worden veelal door technische verbeteringen, soms ook op andere wijze gekompenseerd. De arbeiders staan dan voor de noodzaak hun akties weer aan de nieuwe omstandigheden aan te passen. Een van de vele voorbeelden van deze gang van zaken is de staking die onlangs te Almelo in de kipkonservenfabriek Ten Dam door een aantal Turkse arbeidsters werd begonnen en die op het eerste gezicht een sukses opleverde.

De aktie, waarmee op maandag 13 maart j.l. werd gestart, beoogde een verbetering van de arbeidsvoorwaarden te verkrijgen, die volgens de staaksters "erbarmelijk slecht" moesten worden genoemd. Er werden werktijden gemaakt van 7 uur in de morgen tot 19 uur en op zaterdagen van 5 uur 's morgens tot 12 uur. De lonen waren minder dan 't wettelijk voorgeschreven minimum, het bedrijf betaalde géén overwerkpremie, géén vakantiegeld en géén reiskostenvergoeding. De werkneemsters moesten f 4 per week aan kledinggeld afdragen alsmede een bedrag van f 35 voor de kosten van hun vervoer van en naar het werk. Van de 140 werkneemsters waren er slechts 10 in vaste dienst. Bij ziekte ontvingen zij geen uitkering en alleen in het geval van een langdurige ziekte werden zij in vaste dienst genomen om een uitkering krachtens de ziektewet mogelijk te maken. Loonstrookjes werden bij dit bedrijf niet afgegeven.

Na vijf dagen zegde de direktie toe, dat de vrouwen een arbeidskontrakt zouden krijgen (met ingang van maandag 20 maart) en dat de lonen in het vervolg zouden worden betaald overeenkomstig de in deze bedrijfstak geldende c.a.o. Bovendien zouden de c.a.o.-bepalingen ten aanzien van vakantie en snipperdagen worden nageleefd en zou er een beter systeem voor prestatiebeloning worden ingevoerd. Een en ander werd overeengekomen tijdens besprekingen die tussen de direktie en de voedingsbonden FNV werden gevoerd. Het dagblad "De Waarheid" sprak van "een glansrijke overwinning".

Maar was de aktie van de Turkse vrouwen wel zó suksesvol als het desbetreffende bericht in genoemd blad zou doen vermoeden? Via een relatie in Twente is het ons bekend, dat een direktielid van Ten Dam op een bijeenkomst heeft verklaard, dat de loonbetaling volgens de c.a.o. tot onvermijdelijk gevolg zou hebben dat er een aantal arbeidsters zou moeten worden ontslagen. Met andere woorden: het bedrijf zou wel meer loon betalen, maar het trof tegelijkertijd maatregelen die voorkomen moesten dat de totale loonkosten zouden stijgen. De staaksters behaalden weliswaar een zege aan het loonfront, maar zij leden een nederlaag aan het front van de werkgelegenheid.

Dat echter is nog niet alles. Wij werden erover geïnformeerd, dat een aantal Turkse vrouwen, geplaatst voor de keuze tussen ontslag of tóch een betaling beneden het minimumloon, voor het laatste heeft gekozen. Wellicht is de situatie waarin deze gastarbeidsters verkeren voor deze keuze doorslaggevend geweest. Hoe dat zij, volgens onze inlichtingen werken er thans in de fabriek van Ten Dam nog steeds diverse vrouwen tegen een loon dat be-

neden het wettelijk minimum ligt. Bij controle zou er een belletje gaan en zouden de bewuste werkneemsters haastig buiten de bedrijfsruimten worden gevoerd. Dat ziet er naar uit, dat niet zozeer de staaksters een "glansrijke overwinning" hebben geboekt, dan wel dat het bedrijf glansrijk een aanslag op de loonkosten heeft doorstaan en dat de Turkse vrouwen een afdoend antwoord op de bedrijfsmethoden nog moeten vinden.

=====

DE RUSSISCHE TAYLOR IS DOOD

Onlangs is op 71-jarige leeftijd in Moskou Alexej Stachanov overleden, de man wiens naam voor miljoenen Russische arbeiders een even ongunstige klank zou krijgen als de naam van de Amerikaanse ingenieur F.W. Taylor voor vele miljoenen arbeiders in het Westen heeft. De Russische autoriteiten, de Russische kranten, de dagbladen van de diverse bolsjewistische partijen hebben hem zo'n veertig jaar geleden hemelhoog geprezen. De Russische arbeiders - zo is langs niet officiële kanalen bekend geworden - hebben hem hartgrondig vervloekt. Dat zijn naam, gelijk onlangs de Parool-redakteur drs. J. Beishuizen heeft geschreven, zou voortleven als een symbool voor werklust en prestatiedrang, is een fabeltje van het Kremlin, dat de Nederlandse journalist blijkbaar voor zoete koek heeft geslikt. Niet daarvoor werd zijn naam een symbool, maar voor uitbuiting en prestatiedwang.

In de nazomer van 1935 was de toen 29-jarige Stachanov mijnwerker in het Donetz-kolenbekken. Op 1 september van dat jaar slaagde zijn ploeg er in, dank zij door hem bedachte methoden, in de werktijd van 5½ uur een hoeveelheid steenkool te delven van 102 ton, bijna tien maal zoveel als de gemiddelde prestatie tot op dat moment. Het resultaat werd bereikt via een vër doorgevoerde rationalisatie, een volledige belasting van de werktijd en een betere arbeidsverdeling. Het viel te vergelijken met dat wat Taylor in de jaren '80 van de vorige eeuw bereikte in de draaijerij van de Midvale Steel Company.

Onmiddellijk werd de "Stachnaoc-methode" voor de gehele Russische industrie gepropageerd. Op 18 september '35 vaardigde de volkskommissaris Ordzjonikidze een dekreet uit, dat bepaalde dat zij overal in het Donetz-bekken moest worden ingevoerd. Weldra werd zij ook in andere bedrijfstakken toegepast. In een automobielfabriek te Gorki wist een bepaalde ploeg haar werkprestatie te verdubbelen; in de textielindustrie slaagde een arbeidster er in maar liefst honderd weefgetouwen te bedienen. Rusland kwam in het teken van de "Stachanovbeweging" te staan; arbeiders die onder het Stachanov-stelsel werkten werden "Stachanowtsy" genoemd.

Op 16 oktober 1935 berichtte de "Nieuwe Rotterdamse Courant", dat nog maar kort geleden twee mijnlokomotieven met een personeel van vier man per ploegdienst een kolenvoorraad van 240 tot 260 ton vervoerden en dat in plaats daarvan met de nieuwe methode één lokomotief met een bezetting van drie man 390 ton vervoerde. Volgens "De Tribune" - het toenmalige dagblad van de Nederlandse C;P; - slaagde de houwer Kravtschenko in de erts mijn "Kwiwoirog" er in meer dan 27 kubieke meter erts te verwerken. Hij zou op

die wijze de norm van het tweede vijfjarenplan voor 3000% hebben vervuld; de traktorfabrieken van Stalingrad en Charkow zouden een produktie hebben geleverd die tweemaal die van het plan bedroeg ("De Tribune" van 5 december 1935).

Het regeringsdagblad "Izwestija" sprak van "een nieuwe etappe", het partijblad "Pravda" van "een nieuw uitgangspunt in de ontwikkeling". Dat was juist, maar de redaktie van de "N.R.C." had al evenzeer gelijk toen ze konstateerde, dat hetgeen er in Rusland "in naam van Stachanov gebeurde, niets anders was dan het inhalen van het tempo der grote Amerikaanse automobiefabrieken en niets anders dan hetgeen men op de duur verwachten kon in een fabriek die naar de eisen van de moderne techniek is ingericht".

"Zonder de nieuwe techniek", zei Stalin terecht, is de beweging Stachanov ondenkbaar". Maar dat zij slechts mogelijk zou zijn in een land alwaar het kapitalisme omvergeworpen was - gelijk de voorzitter van de Raad van Volkskommissarissen, Molotov beweerde - was niet meer dan een sprookje. Frederic Taylor en Henry Ford hadden het tegendeel bewezen en bovendien... in Rusland was het kapitalisme niet omvergeworpen, het begon er zich onder het bolsjewistisch regiem juist te ontwikkelen. Bij die ontwikkeling kwam het Stachanovisme niet "als geroepen", zoals drs Beishuizen heeft geschreven, het was van die ontwikkeling het *produkt*. Bij een bepaalde stand der techniek was een verscherpte uitbuiting en een versnelde accumulatie mogelijk.

Evenals in het Westen, waar het Taylor-stelsel op fel verzet was gestuit, rees ook in Rusland tegen de methode-Stachanov verzet. De doorgaans goed geïnformeerde Russische korrespondent van de "N.R.C." berichtte op 5 november 1935: "De sekretaris van het partijkomitee van het Don-bekken beschuldigt 'kontrarevolutionaire' elementen van rechtstreekse sabotage: het organiseren van averij, het uitschakelen van machines, bedreiging van arbeiders die de methode van Stachanov wilden toepassen e.d. Anderen beperkten zich ertoe twijfel te uiten aan de toepasbaarheid van de methode onder uiteenlopende omstandigheden. Derden treuzelden met de invoering..."

Dat arbeiders die zich verzetten als "kontrarevolutionaire elementen" werden gedoodverfd was niets nieuws. De stakende arbeiders van Petrograd en de matrozen van de eilandvesting Kroonstad waren in 1921 reeds op een andere wijze gekarakteriseerd. Het paste bij de wijze waarop de Russische regering aan iedere weerstand een einde poogde te maken. Zomin als in 1921 tegen de bevolking van Kroonstad, zomin schuwde zij in 1935 het geweld. De "Izwestija" maakte melding van een doodvonnis. Van hun kant pasten de verbitterde arbeiders eveneens geweld toe. Het Russische regeringsblad berichtte over op Stachanov-arbeiders gepleegde aanslagen en zelfs van een enkele moord. De mededeling bewees, dat er in het kapitalistische Rusland evenzogoed sprake was van klassenstrijd als in welk kapitalistisch land ook.

Wat Alexej Stachanov zelf betreft: niet alleen zijn methode kwam met die van Taylor overeen, maar ook zijn levensloop. De Amerikaan, die na een aanvankelijke rechtenstudie tengevolge van een oogziekte gedwongen was als arbeiders zijn levensonderhoud te verdienen, werd later ingenieur; de Rus kon zijn arbeidersbestaan verwisselen voor dat van een ambtenaar aan het ministerie van mijnbouw nadat hem de eretitel van "held van de socialistische arbeid" was verleend. Maar de arbeid waarvan sprake was, was en bleef de *loonarbeid*. De loonarbeiders die hem verrichtten hebben de nu overledene nimmer als hún held beschouwd.

DE NIEUWE KLASSE IN CHINA WORDT

HOE LANGER HOE STERKER

Voor zover de Chinese omwenteling met een schip kan worden vergeleken is zij een schip dat een noodlot tegemoet vaart waaraan de opvarenden hardnekkig weigeren te geloven. Dat noodlot is: de zege van de uit nieuwe kapitalistische verhoudingen geboren "nieuwe klasse". Aldus schreven wij, nu ruim een jaar geleden, naar aanleiding van berichten die er duidelijk op wezen, dat de in april 1976 als vice-voorzitter van de Chinese partij afgezette en verguisde Teng Hsiao-ping bezig was zijn verloren posities te heroveren. Sindsdien hebben zich in de Chinese Volksrepubliek die veranderingen voltrokken die zich destijds al onweerstaanbaar aankondigden. Teng, in ongenade gevallen omdat hij méér gewicht hechtte aan stabiliteit en aan produktiviteit dan aan de ideologische beginselen van de gestorven voorzitter Mao, een man die er telkens weer blijk van gaf de nieuwe managersklasse te vertegenwoordigen, heeft niet slechts eerherstel gekregen maar zag zich kort daarna ook weer in het bezit gesteld van zijn oude functies.

Achter deze politieke ontwikkeling gaat uiteraard ook in China een maatschappelijke ontwikkeling schuil. Tengs rehabilitatie was één van de symptomen van de stijgende invloed van de nieuwe klasse, die al jarenlang met wisselend sukses een harde strijd voert met haar ideologische tegenstanders in de partijbureaucratie. Iedere keer dat deze nieuwe klasse tot de terugtocht werd gedwongen bleek haar nederlaag slechts een tijdelijke; iedere keer dat zij haar alleen maar vertraagde opmars voortzette toonde zij zich krachtiger dan tevoren. Alles wat er in China sedert Tengs terugkeer in het openbaar is geschied wijst er op, dat de nieuwe klasse der managers zich hoe langer hoe meer konsolideert. Decennia lang hielden de managers en zij die door dik en dun de partij-oude-stijl verdedigden elkaar min of meer in evenwicht. Hun ongeveer gelijke sterkte vormde de verklaring voor de lange duur van hun worstelingen. Nu schijnt de balans hoe langer hoe meer ten gunste van de managersklasse door te slaan.

Bij de opening van het in Peking gehouden Nationale Volkskongres gaf premier Hua Kwo-feng eind februari j.l. te kennen, dat "het politieke tumult in China nog lang niet voorbij" is. Maar dat leek niet veel meer dan een realistische erkenning van het feit, dat ook na een échte zege nog wel stuiptrekkingen van de verslagen tegenstander mogelijk zijn. Welke groepering er heeft gewonnen en wie of wat er verslagen is wordt van dag tot dag duidelijker. Niet alleen Teng heeft een come-back gemaakt, tal van zijn naaste geestverwanten deden dat eveneens. Aan het begin van dit jaar was er sprake van een reeks van benoemingen op sleutelposten in de Chinese regering en in de Chinese partij. Zij werden vrijwel allemaal door aanhangers van Teng bezet. Let men op een andere - eveneens op het Nationale Volkskongres gedane - uitspraak van Hua Kwo-feng, namelijk, dat "de grote crisis met sukses was overwonnen" en let men eveneens op de aanvallen die eind vorig jaar in het "Dagblad van het Volksbevrijdingsleger" op vooraanstaande tegenstanders van Teng werden gedaan 1), dan ligt de konklusie wel voor de hand: het staartje van "het politieke tumult" - anders gezegd, de kleine crisis, die na de grote crisis nog te wachten staat, zal worden gekenmerkt door een zuivering, waarvan zij het slachtoffer zullen worden die zich in het jongste verleden tegen de opmars van de managers hebben ge-

keerd.

Sinds de terugkeer van Teng Hsiao-ping in de Chinese top is er daarginds in Peking onmiskenbaar een andere wind opgestoken. De zogenaamde revolutionaire komitees, produkt van de "Culturele Revolutie" van het einde der jaren '60, zullen voor het grootste deel worden opgeheven; wat er van overblijft verliest zijn oorspronkelijke funktie. Er is een nieuwe grondwet tot stand gekomen, die er onder meer toe strekt de macht van de staat te vergroten en die van de partij terug te dringen, bijvoorbeeld doordat het Nationale Volkskongres niet meer door partijfunktionarissen zal worden geleid. Maar om wát voor soort van wind het gaat wordt nog véél en véél duidelijker uit de aangekondigde koersveranderingen ten aanzien van het economische beleid.

Aan de economische ontwikkeling van China, zo is door pers en regeringsleiders meegedeeld, zal in de naaste toekomst grote aandacht worden geschonken. Er zal worden gestreefd naar een verhoging van de levensstandaard en - aldus 't "Volksdagblad" - men zal overgaan naar "een gespecialiseerde produktie", waardoor "serie-produktie mogelijk zal worden, die op hoger kwaliteitsniveau en tegen lagere kostprijzen zal kunnen produceren". Om een dergelijke "modernisering van het bedrijfsleven" tot stand te brengen zullen er "materiële aanmoedigingen" worden ingevoerd, met andere woorden: een soort van premiestelsel, dat door de partij-ideologen-oude-stijl steeds als iets "revisionistisch" van de hand werd gewezen. Voegt men bij dat alles de dan nog in het uitzicht gestelde, voor de modernisering van de industrie onontbeerlijk geachte, serieuze verbetering van het Chinese onderwijs, in de eerste plaats van het technisch en wetenschappelijk onderwijs, dan kan er moeilijk meer aan worden getwijfeld dat het in China gaat om de opruiming van de laatste barrières die het zich daar gestaag ontwikkelende kapitalisme nog op zijn weg vindt. En dat verklaart dan tenslotte eveneens, waarom de oude leuze "Laat honderd bloemen bloeien" weer van stal is gehaald en waarom de Chinese leiders zich bereid hebben verklaard om samen te werken met die delen van de Chinese intelligentsia, die nu bepaald tot de trouwste en overtuigste aanhangers der maoïstische doktrines kunnen worden gerekend.

De enorme betekenis van dit alles kan moeilijk worden overschat. Men kan namelijk de eenmaal ontketende krachten der industriële massa-produktie niet naar believen weer tot stilstand brengen. Typisch kapitalistische ontwikkelingen, zoals die welke zich thans aftekenen, zijn niet omkeerbaar. Eenmaal in gang gebracht, vertonen ze hun eigen wetmatigheden en ze plegen zich niet te storen aan politieke motieven of idealen. Daarmee willen wij niet betogen, dat er zich in de Chinese top geen wijzigingen meer zullen voordoen. Wij zijn er wél hoe langer hoe meer van overtuigd, dat een nieuwe nederlaag van de managersklasse hoe langer hoe onwaarschijnlijker wordt. Zij zit langzamerhand zó stevig in het zadel, dat ideologen haar daar niet meer uit kunnen wippen. In de toekomst zullen dat enkel nog de Chinese arbeiders kunnen doen.

-
- 1) Het gaat om generaal Tsjen Sji-ljen, de territoriaal bevelhebber in het gebied van Peking, die het bevel gaf tot het neerslaan van een massa-demonstratie ten gunste van Teng in april 1976 op het Tien An Men-plein in de hoofdstad en om Woe-Teh, die burge-

meester van Peking en die de campagne tegen Teng het langste heeft volgehouden.

VERANTWOORDING VAN DE VOOR "DAAD EN GEDACHTE"

BINNENGEKOMEN GELDELIJKE BIJDRAGEN

(1e kwartaal 1978)

B.v.B. te M. f 15.-; C.J.B. te A. f 31,50; P.D.M.C. te N. f 15.-; H.H. v. D. te U. f 15.-; R.D. te G. f 17.-; A. v.d. H. te M. f 35.-; A. v.d. H. te W. f 20.-; T. de J. te A. f 50.-; C.C.J.K. te L. f 20.-; H.K. te R. f 15.-; A. v.d. M. te U. f 25.-; H.M. te F. f 25.-; H.M. te O. f 25.-; A.C.N. te D. f 15.-; A.H.J.M.O. te W. f 20.-; G.A. de P. te B. f 50.-; K.P. te D. f 20,65; A.J.S. te A. f 12,50; J.S. te B. f 15.-; H.J.A.M.T. te N. f 20.-; J.A.H. v.d. V. te L. f 15.-; R.V. te A. f 15.-; E.U. te T. f 20.-; M.J.W. te A. f 35.-. Totaal f 546,56.

Allen, die hun bijdrage hebben gestort, hartelijk dank. En willen ook zij, die tot nu achterwege bleven, alsnog aan hun verplichtingen voldoen? Voor ons maakt dat het werk heel wat gemakkelijker.
